

het wordt weergevonden in de Grieksche politiek; ¹⁷⁾ het is inzonderheid in de politiek, dat de slechte zijde van deze kinderlijkheid, de jeugdige onbezonnenheid, gezien wordt; het soevereine Atheensche volk wordt als een kind geleid aan de hand door zijne staatslieden; en als ze te veel vragen, dan werpt het hen weg als een kind een stuk speelgoed; totdat er straks één komt, die zich niet laat wegwerpen: Alexander de Groot.

In Alexander den Grooten culmineert de uiterlijke zijde van het Grieksche leven: Alexander, de geniale jongeling op den wereldthron, het is bijna eene herhaling in 't groot van den Attischen demos als beheerscher van Griekenland. En Alexander is het type, is de held van het Hellenisme.

Het is in het Hellenisme, dat deze kant van het Grieksche leven zijne triomfen viert, waarin al de pracht en rijkdom, al de zwier en gratie, al de liefelijkheid en aantrekkelijkheid der Hellenen tot ontplooiing komt. ¹⁸⁾

Maar het is ook in het Hellenisme, dat de schaduwzijden het meest op den voorgrond treden. Want het Hellenisme mist diepte. Het is ten allen dage de roem van Alexander, dat hij Oosten en Westen, Grieken en barbaren tot eenheid gebracht heeft. Maar wat hij vereenigde, het waren Grieken, die geen Grieken meer waren, en barbaren, die het karakteristieke van het Oosten ontbeerden. Zoo ontstond een bastaardras, dat zelf niets voortbracht, steunde op der ouden roem en arbeid, en overigens opging in den uiterlijken glans en schoonheid: de *diepte* ontbrak. Zoo leverde het Hellenisme dan ook geen groot filosoof; slechts de rhetoriek leefde er in, en wellicht was de tweede bloei der sophistiek er de laatgerijpte vrucht van. Want de sophistiek is wel de meest kenmerkende uiting van deze richting in het Grieksche volksleven: de Sophisten, hoe levendig schildert PLATO ze ons niet, als juist op deze kinderlijke voorliefde van het Grieksche volk voor het uiterlijke speculeerende, als optredende met pracht en praal, zoekend door uiterlijk vertoon, door schoone taal en zoete stem en bevallig gebaar, het voor uiterlijk schoon zoo ontvankelijk gemoed der Atheners te bekoren, ¹⁹⁾ en toch met al hun rumoer niets gevend dan schijnwijsheid, dan waan! Ja, waan was het zoo vaak, die der Grieken zin betooverde, en hun oogen sloot voor wat er hoogers en edelers onder hen leefde en streefde.